



## הפיקוח על הבנקים

הערכה מוסדית

ירושלים, כ"א בשבט תשע"ה

10 בפברואר 2015

תע"מ - 01 - m1404257

הודעה לעיתונות:

### **בנק ישראל מפרסם המלצות וצעדים להטמעת כרטיסי חיוב מיידי (דביט) בישראל ולהגברת התחרות בתחום כרטיסי החיוב**

בנק ישראל נוקט בצעדים להרחבת התפוצה והשימוש בכרטיסי חיוב מיידי, שצפויים להביא להגברת התחרות בתחום כרטיסי החיוב, ולחיסכון בעלויות לבתי העסק וללקוחות, וכן לצמצום השימוש במזומן:

- נגידת בנק ישראל תכריז על העמלה הצולבת לעסקאות חיוב מיידי כעמלה בפיקוח ומחירה יקבע בשיעור מרבי של 0.3% (לעומת עמלה ממוצעת של 0.7% הנהוגה כיום), לתקופה של שנה.
- המפקח על הבנקים יקבע הוראות להפצת כרטיס חיוב מיידי ללקוחות הבנקים, וכן כללי גילוי וכללים להתחשבות כספית מיידיית בעסקאות המבוצעות באמצעות כרטיס חיוב מיידי.
- במקביל בנק ישראל פרסם טיוטת הוראה להטמעת תקן אבטחה לעסקאות בכרטיסי אשראי EMV, הן בצד ההנפקה והן בצד הסליקה.

בנק ישראל נוקט בצעדים להרחבת התפוצה והשימוש בכרטיסי חיוב מיידי (דביט), מטעמים של: קידום התחרות בתחום כרטיסי החיוב; צמצום השימוש במזומן והנגשת אמצעי תשלום אלקטרוניים לכלל הציבור; הרחבת מגוון פתרונות התשלום למשקי הבית ובתי העסק; וחיסכון פוטנציאלי בעלויות בתי העסק (עלויות טיפול במזומן, עלויות מימון ועמלות סליקה) ובעלויות עבור משקי בית (דמי כרטיס ועלויות משיכת מזומן והחזקתו). הצעדים להגברת השימוש בעסקאות חיוב מיידי (עסקאות בכרטיסי חיוב מיידי ועסקאות בכרטיסים נטענים) ייעשו במקביל להמשך השימוש במוצר החיוב הנדחה, לאור יתרונות שגלומים בו למשקי בית ולבתי העסק.

באפריל 2014 קיבלה ועדת השרים לענייני יוקר המחיה, הריכוזיות והתחרותיות במשק, בראשות שר הכלכלה, מר נפתלי בנט, החלטה לפנות לבנק ישראל על מנת שיבחן שורת פעולות בתחום כרטיסי החיוב, ובפרט בנוגע להגברת השימוש בעסקאות חיוב מיידי. בנוסף, נציגי בנק ישראל היו חברים בוועדה לבחינת צמצום השימוש במזומן במשק הישראלי בראשות מנכ"ל משרד ראש הממשלה, מר הראל לוקר, שמטרתה לבחון את הגבלת השימוש במזומן כאמצעי תשלום במשק הישראלי כדי לצמצם את תופעת הכלכלה השחורה, להיאבק בפשיעה ובהלבנת הון ולעודד שימוש באמצעי תשלום מתקדמים ויעילים. הוועדה המליצה אף היא על קידום השימוש בכרטיס חיוב מיידי אשר יהווה תחליף לשימוש במזומן ויהיה בתפוצה רחבה לכלל האוכלוסייה. המלצות הוועדה אושרו בישיבת ממשלה באוקטובר 2014.

בנק ישראל מבצע שורה של צעדים לקידום השימוש בעסקאות החיוב המיידיות, בפרט:

- כרטיס חיוב מיידית הוגדר כמוצר מדף בנקאי, והוא מהווה חלק בלתי נפרד מניהול חשבון עובר ושב; היכרות השוק עם מוצר החיוב המיידית צריכה להיעשות באמצעות כרטיס ייעודי נפרד, ולא כזה המשלב בין סוגי חיובים שונים. פתרון זה משמר אצל מחזיק הכרטיס את כוח הבחירה לגבי סוג החיוב;
- נקבע איסור על גביית עמלת פעולה בערוץ ישיר בגין כל שימוש בכרטיס חיוב מיידית;
- העמלה הצולבת לעסקאות חיוב מיידיות (עסקאות בכרטיסי חיוב מיידית ובכרטיסים נטענים) תוכרז כברת פיקוח ומחירה יקבע בשיעור מרבי של 0.3%, לתקופה של שנה;
- פורסמה טיוטת הנחייה המחייבת את הבנקים לפנות לכלל הלקוחות הקיימים בעלי חשבונות העו"ש בהצעה להנפקת כרטיס חיוב מיידית, וזאת תוך פרק זמן מוגדר. לקוחות שברשותם כרטיס אשראי בנקאי יוכלו לקבל את כרטיס החיוב המיידית ללא דמי כרטיס נוספים, לכל הפחות בתקופת ההחזקה הראשונה של הכרטיס (3-4 שנים ראשונות). כמו כן הבנקים ידרשו להציע את כרטיס החיוב המיידית לכל לקוח הפותח חשבון עו"ש;
- פורסמה טיוטת הוראה המסדירה את מועדי העברת הכספים בעסקאות חיוב מיידית, כך שכל שרשרת התשלום, מחיוב מחזיק הכרטיס ועד לזיכוי בית העסק תתבצע בסמוך למועד ביצוע העסקה, ולא יאוחר משלושה ימי עסקים לאחר הצגת העסקה;
- פורסמה טיוטת המסדירה את הגילוי על עסקאות חיוב מיידית במסגרת פירוט פעולות בחשבון העו"ש של מחזיק הכרטיס (גילוי על כל עסקה בנפרד, תוך ציון מועד העסקה, סכום ושם בית העסק).

הפחתת העלות לבתי עסק באמצעות עמלה צולבת נפרדת ומופחתת לעסקאות חיוב מיידית הינה חיונית להצלחת המהלך להרחבת התפוצה של כרטיסי חיוב מיידית וכרטיסים נטענים והשימוש בהם. לאור חשיבות המהלך וכדי למנוע עיכוב משמעותי בו, החליטה הנגידה להפעיל את סמכויותיה מכוח סעיפים 9יא-9יב לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) התשמ"א-1981, ולקבוע מחיר מרבי לעמלה הצולבת בעסקאות חיוב מיידית לתקופה של שנה. במהלך שנה זו יעוגנו סמכויות הממונה על הגבלים עסקיים לקביעת עמלה צולבת נפרדת לעסקאות חיוב מיידית, בהתאם לטיוטת חוק צמצום השימוש במזומן.

בנק ישראל יעקוב אחר ההנפקה והשימוש בכרטיסי חיוב מיידית בכדי לבחון את הצורך בנקיטת צעדים נוספים.

במקביל ובנוסף, בנק ישראל מקדם צעדים נוספים להגברת התחרות, החדשנות והאבטחה בתחום כרטיסי החיוב בכלל:

- קידום הטמעת השימוש בתקן EMV (Europay MasterCard Visa), הן בצד הנפקת כרטיסים אלו והן בצד השימוש בטכנולוגיה תומכת בבתי העסק (POS). בהתאם פורסמה טיוטת הוראה להטמעת תקן זה;

- קידום התחרות בתחום הסליקה: קידום תיקון חקיקה שיאפשר חיבור של סולקים חוץ-בנקאיים בעלי רישיון למתג כרטיסי החיוב המופעל על ידי חברת שירותי בנקאות אוטומטיים (שבא) והסדרת מועד העברת הכספים בין מנפיק לסולק בעסקאות חיוב נדחה. צעדים אלו מצטרפים לפעולות נוספות ליצירת התשתית לכניסת סולקים חדשים לתחרות, כגון פרסום מסגרת לקבלת רישיון סולק ושיפורים במערך הטכנולוגי של חברת שבא, שמטרתם לאפשר מתן שירות לסולקים חדשים.
- הסדרת הגילוי על שירותי הסליקה לבתי העסק, בפרט בהתייחס לעסקאות חיוב מיידי.

המפקח על הבנקים, דוד זקן: " בנק ישראל ביצע בחינה מקצועית ומעמיקה של שוק כרטיסי החיוב, ובסיומה גובשו מספר צעדים שיביאו להגברה אפקטיבית של התחרות בתחום כרטיסי החיוב, ויכניסו את כרטיס החיוב המיידי לתפוצה רחבה, תוך הפחתת עלויות לבתי העסק ולמשקי הבית, ומבלי לפגוע ביכולתו של הצרכן לבחור באפיק התשלום המתאים לו".